

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Korhonen Ari [REDACTED]	Telia Tunnistus	10.06.2024 18:36:19 UTC+03:00
KAISU [REDACTED] RIMPILÄINEN	Telia Tunnistus	10.06.2024 18:36:26 UTC+03:00
TUULA [REDACTED] ROSSI-MAATTA	Telia Tunnistus	10.06.2024 18:37:39 UTC+03:00
ANSSI [REDACTED] RAUTIO	Telia Tunnistus	10.06.2024 18:48:04 UTC+03:00
Yrjö [REDACTED] Sorvari	Telia Tunnistus	10.06.2024 18:50:10 UTC+03:00
MERJA [REDACTED] KORHONEN	Telia Tunnistus	10.06.2024 19:17:44 UTC+03:00
SARI [REDACTED] ALAKURTTI	Telia Tunnistus	10.06.2024 19:36:16 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (32 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

SOTKAMON KUNTA

Arviointikertomus 2023

SISÄLLYS

TARKASTUSLAUTAKUNNALLA.....	3
1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	4
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus.....	4
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	5
1.3 Toimintamuodot.....	6
2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET	7
2.1 Hallinnon toimiala	8
2.2 Sivistyksen toimiala	10
2.3 Yleinen kunnan toiminta	14
3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT VUODESTA 2023.....	15
3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen toimialoittain.....	15
3.2 Kuntatalous	15
3.3 Hallinnon toimiala	17
3.4 Sivistyksen toimiala	21
3.5 Ympäristö- ja tekninen toimiala	25
3.6 Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	27
3.7 Yleisiä huomioita ja kiitoksia kunnan toiminnasta.....	29

TARKASTUSLAUTAKUNNALLTA

Vuotta 2023 Sotkamossa voi kuvata sanalla rakentamisen vuosi: Kontinjoen päiväkoti valmistui ja yläkoulun sekä lukiokirjaston rakentaminen aloitettiin. Kyseiset investoinnit olivatkin suurimpia kunnassamme moniin vuosiin. Investoinnit ovat kuitenkin satsausta tulevaisuuteen, vaikka taloudellisesti ne vievätkin huomattavan euromäärän kunnan budjetista.

Kunnassa on samanaikaisesti kehitetty palveluja sekä elinvoimaa mm. Itärinteiden infrahankkeella. Sotkamon työllisyystilanne oli hyvä. Kainuun Yrittäjät ry valitsi Sotkamon kunnan Kainuun Vuoden Elinvoimakunnaksi.

Kainuun hyvinvointialue aloitti toimintansa vuonna 2023 ja sille siirtyi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa on hyvä kehittää. Ympäristöterveyspalvelut aloittivat Sotkamon kunnassa puolestaan isäntäkuntamallilla ja lomituspalvelut siirtyivät Muhoksen kunnalle. Yhteistyö muiden kuntien kanssa esimerkiksi kaavoituksen ja musiikkiopiston merkeissä on toiminut hyvin.

Tarkastuslautakunta on pohtinut kunnan sisäisen viestinnän toimivuutta. Viestinnän on tavoitettava tasapuolisesti kaikki työntekijät, jotta yhdenvertaisuus toteutuu. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen on tehtävä huolella.

Koronatilanne rauhoittui, mutta Ukrainan sodan jatkuminen on tuonut jännitteitä idän ja lännen välille. Talousvaikutukset ovat olleet ennalta-arvaamattomia: vuoden aikana koettiin korkojen nousua ja inflaatiota. Korkojen nousu vaikutti Sotkamon kunnan alijäämään huomattavasti.

Sotkamon vuoden 2023 talousarvion suunniteltu 2,5 miljoonan euron alijäämä toteutuikin lopulta reilun seitsemän miljoonan euron suuruisena. Tulosta voidaan pitää erittäin heikkona. Talouden kokonaiskuva kirkastui tarkastuslautakunnalle verrattain myöhäisessä vaiheessa keväällä 2024. Tulevina vuosina on syytä huolehtia kunnan taloudesta tarkasti ja tarvittaessa reagoitava negatiivisiin muutoksiin nopeasti.

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista;
- Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- Arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- Huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- Valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Sotkamon kunnan voimassa olevan hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä viisi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Jokaisella rekisteröityneellä valtuustopuolueella on edustus tarkastuslautakunnassa.

Jäsen

Kaisu Rimpiläinen, puheenjohtaja

Yrjö Sorvari, varapuheenjohtaja

Sari Alakurtti

Ari Korhonen

Merja Korhonen

Anssi Rautio

Tuula Rossi-Määttä

Varajäsen

Pauliina Räisänen

Matti Korhonen

Maija Lipponen

Kai Karjalainen

Outi Penttinen

Antero Pasanen

Marika Lamminmäki

1.3 Toimintamuodot

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä toimivat varsinaisten päätösasioiden osalta puheenjohtaja, tilintarkastusasioiden tapauksessa tilintarkastaja ja teknisten kokousasioiden osalta sihteeri. Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut toimialasihteeri Mirja Tolonen 30.9.2023 asti. Lokakuussa 2023 aloitti pöytäkirjanpitäjänä uusi toimialasihteeri Minna Heikkinen.

Vastuunalaisena tilintarkastajan tehtävää on vuonna 2023 toimittanut KHT-, JHT-, HT-tilintarkastaja Antti Kääriäinen KPMG:stä. Tarkastuslautakunta on tilikauden aikana seurannut tilintarkastajan työn edistymistä ja saanut selvityksen tilikauden 2023 tarkastuksen tuloksista. Lautakunta myös käsitteli ja vei valtuustolle tiedoksi sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa. Tarkastuslautakunnan työ perustuu valtuustokauden mittaiseen arviointisuunnitelmaan, joka on esitelty valtuustolle. Arviointisuunnitelmaan perustuen on laadittu työohjelma vuodelle 2023. Arviointi on edennyt työohjelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on arviointivuoden 2023 arviointityötä toteuttaessaan kuullut eri tahoja, viranhaltijoita ja henkilöitä kunnan toimintaan liittyen. Lautakunnan työ ja eri aihepiireihin perehtyminen on edennyt seuraavalla tavalla:

24.1.2023	Jaostojen puheenjohtajien katsaus
21.2.2023	Nuorisovaltuuston toiminta
21.3.2023	Hallituksen ja valtuuston puheenjohtajan katsaus
18.4.2023	Tilintarkastajan yhteenvetoraportti tilikauden 2022 tilintarkastuksesta. Tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen Henkilöstöraportti vuodelta 2022 Arviointikertomus vuodelta 2022
2.5.2023	Arviointikertomus vuodelta 2022
16.5.2023	Arviointikertomus vuodelta 2022
23.5.2023	Arviointikertomus vuodelta 2022
22.8.2023	Tilintarkastussuunnitelma tilikaudelle 2023 Tarkastuslautakunnan työohjelman laatiminen loppuvuodeksi 2023
14.9.2023	Tutustuminen Salmelan koulun iltapäiväkerhotoimintaan
11.10.2023	Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjän valinta toimikauden loppuun 31.5.2025 asti

Kunnanjohtaja Mika Kilpeläisen ja yritysasiantuntija Kari Backmanin katsaukset yrityspalveluihin ja myönnettyihin yrityspalveluihin

Tilintarkastaja Antti Kääriäisen ajankohtaiset asiat

7.11.2023 Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Kunnanjohtaja Mika Kilpeläisen katsaus hallinnon toimialan ajankohtaisissa asioissa

7.12.2023 Sotkamon Lukion toiminta ja tulevaisuuden näkymät

Tarkastuslautakunnan työohjelma vuodelle 2024

Lautakunnan jäsenet toimivat vuonna 2023 myös seuraavissa muissa toimielimissä:

- Sotkamon kunnanvaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto, elinvoimajaosto ja keskusvaalilautakunta
- Sotkan Voima Oy:n hallitus
- Kainuun sote-kuntayhtymän valtuusto ja Kainuun maakuntavaltuusto
- Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuusto ja vanhusneuvosto

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET

Kuntalain 121§ mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanvaltuusto merkitsi Sotkamossa 13.6.2023 tiedoksi vuoden 2022 arviointikertomuksen ja päätti saattaa kertomuksen kunnanhallitukselle toimenpiteitä varten. Kunnanhallitus käsitteli kokouksessaan 25.10.2022 arviointikertomuksessa esitettyjä huomioita. Näihin huomioihin vastaavat ja kunnanhallituksen laatimat lausunnot käsiteltiin edelleen kunnanvaltuuston kokouksessa 31.10.2023. Huomiot ja niihin liittyvät lausunnot on esitetty seuraavaksi.

2.1 Hallinnon toimiala

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hallinnon toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Henkilöstön kehityskeskusteluiden vähäinen lukumäärä herättää huomiota. Kuinka varmistetaan jatkossa, että koko henkilöstön kehityskeskustelut on käyty 1-2 vuoden välein, ja keskusteluja varten hyödynnettävä sähköinen alusta otetaan laajasti käyttöön?
- Jos hallinnon toiminnassa on havaittu kehitystarpeita tai hankkeilla on saavutettu muutoksiin ohjaavia tuloksia, onko toimintatapoja muutettu ja kuinka muutosta seurataan?
- Työttömien terveystarkastusten tilanne on ollut haastava jo useamman vuoden ajan. Tarkastuksiin on vaikea päästä. Kuinka kunta sitoutuu parantamaan tilannetta?

Kunnanhallituksen vastine

- *Säännöllisten kehityskeskustelujen merkitystä ja hyötyjä tuodaan esille* esihenkilöinfoissa ja intranetissä. Koulutetaan henkilöstölle kehityskeskusteluissa tarvittavia taitoja, kuten esimerkiksi fasilitointi-, puheeksiotto- ja työyhteisötaitoja. Kehityskeskustelun raportointitapaa kehitetään. Ennen sähköisten dokumentointi- ja raportointitapojen vakiintumista tietoa kehityskeskusteluista kerätään vuosittain *esihenkilöiltä koulutussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Kehityskeskusteluja ja* vastaavan sisällön keskusteluja on käyty ja käydään myös tva- ja henkilökohtaisen lisän arviointien yhteydessä.
- Hallinnon ensimmäinen toimialaohjelma laadittiin keväällä 2022. Työpajoissa koottiin toimialan keskeiset tehtäväkokonaisuudet ja arvioitiin niiden nykytilaa.
- *Kahdeksalle hallinnon tehtäväkokonaisuudelle laadittiin toimenpiteet, joilla parannetaan* nykytilassa havaittuja kehityskohteita, vahvistetaan vahvuuksia ja pyritään näillä keinoin saavuttamaan toivottu kuntastrategiaa toteuttava tulevaisuus.
- *Toimialaohjelman toteuttamisen yksityiskohtaisista toimenpiteistä sovitaan vuosittain ja* tarvittavista taloudellisista resursseista päättää valtuusto talousarviossa. Ohjelman toteutusta mitataan talousarvion toiminnallisten tavoitteiden mittareilla ja sitä päivitetään tarvittaessa.
- *Hallinnon eri vastuualueilla painottuvat vastaavalla tavalla muun muassa työllisyysohjelman,* elinvoimaohjelman, hyvinvointisuunnitelman, Digitielkartan, Lapsiystävällisen kuntamallin ja viestintäsuunnitelman toteuttaminen.

- *Kunta kilpailutti yksityiset lääkäripalvelut asian edistämiseksi. Tarjouksissa saatu työkykyarvioinnin hinta oli huomattavasti suurempi kuin talousarvion määrärahavaraus. Palvelun hinta ja määräraha huomioiden olisi saatu vain muutama ihminen ohjattua yksityisen palveluntuottajan palveluiden piiriin. Työllisyysjaosto käsitteli asiaa keväällä 2023 ja totesi, että yksityisten lääkäripalveluiden hankinnan kilpailutusta ei jatketa, vaan kehitetään vaikuttamistyötä hyvinvointialueen suuntaan. Työllisyysjaosto teki työikäisten työnhakija-asiakkaiden toiminta- ja työkyvyn arvioinnin laadullisesta kehittämisestä aloitteen toimenpide-ehdotuksineen Kainuun hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue ei ole vielä vastannut aloitteeseen.*
- *Sotkamossa kokoontuu oma terveystalouden seurantarauti. Raadissa on mukana terveystalouden ja työllisyyspalveluiden henkilöstöä, Kelan edustus sekä hyvinvointialueen kehittämishankkeen edustajat. Raati kokoontuu säännöllisesti 3-4 krt vuodessa. Haasteena on se, että seurantarautin palaveriinhin ei saada terveystaloustoiminnasta vastaavia, raatiin kutsuttuja, lääkäreitä.*
- *Lisäksi TYP työn näkökulmasta seurantaä tehdään koko Kainuun alueella. Työllisyyspalveluilla on edustaja myös Kainuun työkyvyn tuen verkostossa. Verkostoa koordinoi Hyvinvointialueen Hellä-hanke*

2.2 Sivistyksen toimiala

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa sivistyksen toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Nuorten tarpeiden huomioiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Nuorten ikäluokka on myös hupenemaan päin. Tarkastuslautakunnan huomio on kiinnittynyt nuorten kulttuuritarjonnan ja ajanviettopaikkojen riittävyyteen. Myös huoli syrjäkylien harrastusmahdollisuuksista on todellinen. Nuoret kaipaavat myös heille suunnattua kuntavies-tintää. Kuinka kunta vastaa edellä esitettyihin huomioihin? Onko kunnan näkemyksen mukaan nuorten äänen kuuleminen riittävällä tasolla?
- Kuinka taataan tulevaisuudessa opetuksen ja varhaiskasvatuksen osaajien riittävyys sekä lasten ja nuorten turvallisuus kouluissa ja päiväkodeissa?
- Lasten ja nuorten matalankynnyksen mielenterveyspalveluiden riittävyys aiheuttaa huolta. Nuorten fyysinen ja henkinen terveys on myös hyvinvointikertomuksen mukaan osin heikentynyt. Kuinka Sotkamossa taataan se, että meillä on kunnassa hyvinvoivia ja työkykyiseksi kasvavia nuoria ja lapsia tulevaisuudessakin?
- Hyvinvointisuunnitelmassa on esitetty selkeästi hyvinvointiin keskittyvät tavoitteet ja niiden mittarit. Tarkastuslautakunta haluaa varmistaa, että tavoitteiden toteuttamista seurataan aktiivisesti. Sote-uudistuksen myötä kunnan vastuu hyvinvoinnin edistämisestä on korostunut entisestään. Kuinka kunta varmistaa tavoitteiden säännöllisen seurannan ja toteutumisen päätöksenteossa?
- Liikunnan kehittämiskohteet ja vaikutukset hyvinvointiin eivät nouse selkeästi esille kunnan tavoitteissa. Kuinka kunta varmentaa liikuntapalveluiden vaikuttavuuden ja suunnitelmallisuuden?
- Hyvinvointi koskettaa kaikkia kunnan ja yhteistyötahojen toimintoja. Kuinka hallitaan näitä kaikkia toimia läpäiseviä kokonaisuuksia ja hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden tuottamia tuloksia?

Kunnanhallituksen vastine

Sivistysjohtaja, kasvatusjohtaja ja nuorisotyön koordinaattori

- *Kulttuuriopetussuunnitelma on hyväksytty sivistystoimen lautakunnassa 15.6.2022 § 72 ja se on otettu käyttöön 1.8.2022 alkaen. Kulttuuriopetussuunnitelman avulla varmistetaan se, että kaikki sotkamolaiset nuoret saavat monipuolisia kokemuksia kulttuurista.*

- *Kulttuuriopetussuunnitelman toteuttamiseen on varattu rahat talousarvioon vuodelle 2022.* Lisäksi vapaa-aikapalvelut järjestävät toimintaa lasten ja nuorten tapahtumien muodossa, erityisesti nuorisotoimi ja kulttuuritoimi yhdessä on kiinnittänyt asiaan huomiota niin Sotkamon juhla-vuonna 2022 ja vuoden 2023 aikana on lisätty toimintaa. Liikunta ja urheilu ovat myös osa kulttuuritoimintaa, erilaisia perinteisiä koululiikuntatapahtumia järjestetään vuosittain. Näiden monipuolisuutta on lisätty oppilaitos- ja seurayhteistyöllä, lajeja on ollut mm. frisbeegolf, *lento-pallo, maastajuoksu, kaukalopikaluistelu.* Kunnan liikuntapalvelut on ollut mukana järjestämässä muita liikunnallisia tapahtumia kuten mm. Kunnan vappu ja Lasten päivä, joilla pyritään innostamaan lapsia ja nuoria liikuntaharrastuksiin.
- *Nuorisotiloja on vuonna 2022 ollut käytössä kaksi. Lisäksi lapsille ja nuorille avointa toimintaa on viikoittain järjestetty Pohjavaaran ja Naapurinvaaran kouluilla.* Nuoriso-ohjaajat ovat säännöllisesti vierailleet kyläkouluilla järjestämässä toimintaa ja kuulemassa lasten ajatuksia. Kylillä järjestettävän toiminnan kehittäminen jatkuu vuonna 2023. Koulujen loma-aikojen toimintaa tehostettiin vuoden 2022 aikana ja syyslomalla tarjolla oli viikon kaikkina päivinä erityisohjelmaa nuorten toiveita kuunnellen. Loma-aikojen toiminnassa tehostettiin sivistystoimen keskinäistä yhteistoimintaa, esimerkiksi nuorisotoimen ja kirjaston yhteisissä tapahtumissa.
- *Harrastamisen Suomen mallissa on kysytty lapsilta ja nuorilta heidän harrastustoiveitaan* kyselyllä. Näiden pohjalta on laadittu tarjotin, josta lapset ja nuoret ovat voineet valita koulupäivän välittömässä yhteydessä järjestettäviä maksuttomia harrastuksia. Alakoulujen oppilaat ovat saaneet osallistua harrastuksiin omilla kouluillaan. Lisäksi tietyissä harrastuksissa on järjestetty syyslukukaudesta 2022 alkaen kuljetus harrasteeseen (esimerkiksi keilailu tai laskettelu), joita ei voi omalla koululla tehdä. Lisäksi on edelleenkin järjestetty koulun kerhotoimintaa. Nämä molemmat edistävät kaikkien sotkamolaisten lasten harrastusmahdollisuuksia.
- *Kansalaisopisto tarjoaa lasten ja nuorten kursseja usealta eri ainealueelta, myös taiteen perusopetuksena, joilla voidaan kartuttaa käsityksiä ja tietoutta kulttuurista ja sen eri näkökulmista.* Musiikkiopistotoiminta tarjoaa harrastusmahdollisuuksia yksilöopetuksena eri instrumenteissa ja yhteismusisoinnissa.
- *Lapsiystävällinen kunta -toimintamallissa on laadittu toimintasuunnitelma vuosille 2022-2023.* Vuonna 2021 tehdyn nykytilan kartoituksen yhteydessä nuoret valitsivat lasten ja nuorten vuorovaikutustaitojen ja osallisuuden kehittämisen tärkeimmiksi asioiksi Lyk-työssä. Lukuvuonna 2022-2023 koulujen painopisteenä on ollut tunne ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Myös lukuvuosisuunnitelman valmistelussa on kehitetty lasten ja nuorten osallisuutta. Oppilas- ja opiskelijakuntia ohjaaville opettajille on järjestetty koko lukuvuoden 2022-2023 kestävä koulutus, johon ovat osallistuneet myös oppilas- ja opiskelijakuntien edustajat. Syksyllä toteutettiin ensimmäinen lapsivaikutusten arviointi Leivolanlahden asemakaavan valmistelun yhteydessä. Pilotin perusteella laadittiin Sotkamon kunnan toimintaohje lapsivaikutusten *arviointiin, joka on hyväksytty kunnanhallituksessa 21.3.2023.* Ensimmäiset lasten ja nuorten uutiset on toimintasuunnitelman mukaisesti julkaistu 15.3.2023, mutta niiden suunnittelu on aloitettu jo vuonna

2022. Nuorisovaltuusto käsitteli omissa kokouksissaan vuoden aikana oman toimintasuunnitelmansa mukaisten asioiden lisäksi viranhaltijoiden heille esittelemiä suunnitelmia. LYK-työssä nuorisovaltuusto oli vahvasti mukana koko vuoden ajan.

- Nuorisovaltuuston kokouksissa nuorisovaltuuston puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus. Kainuun alueelliseen nuorisovaltuustoon kuuluu myös sotkamolainen jäsen ja varajäsen.
- *Perinteisiä nuorten kuulemisen muotoja olivat keväällä järjestetty Unelmapäivä ja syksyllä järjestetty oppilas- ja opiskelijakuntien kuuleminen. Unelma-päivän aikana saatiin kerättyä nuorten ajatuksia tulevaisuudesta ja unelmista. Oppilas- ja opiskelijakuntien kuulemisessa oppilaskuntien hallitukset pohtivat lasten oikeuksien toteutumista Sotkamossa sekä esittivät omia ajatuksiinsa hyvin monenlaisiin asioihin.*
- *Nuorisotoimi järjesti yhdessä lukion opiskelijakunnan hallituksen kanssa opiskelijoiden yhteisiä tapahtumia vuoden 2022 oppilas- ja opiskelijakuntien hallitusten kuulemisessa esille tulleen toiveen mukaisesti. Tämän toiminnan kehittäminen jatkuu vuoden 2023 aikana.*
- *Lasten ja nuorten äänen kuulemisessa on mahdollista aina kehittyä. Kunnassa on tehty merkittäviä päätöksiä ja kohdistettu toimenpiteitä siihen, että olisimme jatkossa parempia lasten ja nuorten osallisuudessa. Vuonna 2022 on Sotkamossa tehty ja osin valmisteltu useita erilaisia toimenpiteitä, joiden avulla osallisuutta on kehitetty. Tämä työ jatkuu vuonna 2023.*
- *Sotkamo on toteuttanut yhdessä Kajaanin ja Iisalmen kaupunkien kanssa rekrytointitapahtumat kasvatustieteen tiedekuntiin Joensuussa, Oulussa, Rovaniemellä ja Jyväskylässä keväällä 2022 koronavuosien aiheuttaman tauon jälkeen. Sotkamossa on kehitetty erityisesti varhaiskasvatuksen tehtäväkohtaisia palkkoja paikallisten järjestelyvaraerien kohdentamisilla. Joidenkin ammattiryhmien osalta rekrytoiminen on haastavaa, mutta pääsääntöisesti Sotkamo on saanut täytettyä avoinna olevat virat ja tehtävät kelpoisilla ja sopivilla henkilöillä.*
- *Sotkamossa on panostettu päiväkotien ja koulujen henkilöstön riittävyteen. Varhaiskasvatuksessa on tiimien henkilöstö rakennettu lasten tarpeiden näkökulmasta ja kouluissa luokkakoot ovat pääsääntöisesti maltillisia. Eläköityminen on voimakasta 2020-luvulla, mutta Sotkamon kunta on varautunut tähän kuntaviestinnän, markkinoinnin ja erilaisten rekrytointitapahtumien avulla. Kun kunnan elinvoimasta ja positiivisesta imagosta pidetään kiinni, lapsille ja nuorille pystytään järjestämään laadukkaat palvelut myös tulevaisuudessa.*
- *Mielenterveyspalveluiden hoidolliset toimenpiteet Sotkamossa ja Kainuussa ovat Kainuun hyvinvointialueen vastuulla, kuten myös toteutukseen liittyvät luvat. Kaikki kunnan lapsiin ja nuoriin kohdistuvat toimet tähtäävät siihen, että kuntamme lapset ja nuoret olisivat henkisesti ja fyysisesti hyvinvoivia. Keskeisimpänä ohjurina kunnan palveluille on kuntastrategia, jossa yksi tärkeimmistä osa-alueista on Lapsiystävällinen kuntamalli ja sen toimenpiteet.*
- *Perusopetuksessa on vuonna 2022 ollut OKM:än erityisavustus ehkäisevän yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseen. Avustuksella on palkattu koulukuraattori. Kunta on ollut myös mukana Kuusaman kaupungin hakemassa sitouttavan kouluyhteistyön hankkeissa, joilla on palkattu yksi*

Kainuun kuntien yhteinen koulukohtauttaja sekä toinen koulukohtauttaja pelkästään Sotkamoon. Lisäksi kaikkien hankekuntien yhteiseksi työntekijäksi on palkattu nettikohtauttaja. Koh-tauttajat ovat osaltaan olleet toteuttamassa lukuvuoden 2022-2023 yhteistä painopistettä, joka on ollut hyvinvointi ja erityisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Koulut ovat laati-neen hyvinvoinnin vuosikellon, jotta on toteutettu lukuvuoden aikana. Yhtenä työmuotona ovat tiedonkulussa ja tiedonsaannissa Nuorisovaltuustossa toimivat kummivaltuutetut.

- *Kunta varmistaa hyvinvointiin keskittyvien tavoitteiden säännöllisen seurannan ja toteutumisen päätöksenteossa monipuolisella suunnittelulla, resurssien kohdentamisella, osallistamisella ja kehittämällä toimintaa. Kunta seuraa eri kohderyhmien hyvinvoinnin tavoitteiden toteutumista monella tasolla ja mittareilla. Hyvinvointikertomus, vuosittainen raportointi ja hyvinvointiin liit-tyvät kyselyt tuovat omalta osaltaan tietoa hyvinvoinnin osa-alueiden toteutumisesta. Esimer-kiksi yksi keskeisimmistä mittareista TEAviisari antaa monipuolista tietoa ja mahdollistaa vertai-lun toisiin kuntiin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvoin-tikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Ehdotus auttaa kuntia valitsemaan ne indikaattorit, joilla voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa. Sopivat indikaattorit auttavat ohjaamaan resursseja ja seuraamaan toiminnan vaikutuksia.*
- Hyvinvointiin keskittyviä tavoitteita tarkastellaan säännöllisesti hyvinvointijaoston sekä hyte-työ-ryhmän toimesta. Kun tavoitteita ja toimia tarkastellaan, niistä saatuja tuloksia käytetään toimin-nan kehittämiseen ja jatkuvaan parantamiseen. Kunnan eri toimialat ottavat talousarviossa ja resurssien allokoinnissa huomioon hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet. Tilinpäätöksen yhtey-dessä tarkastellaan kuinka talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuvat myös hyvinvoinnin osalta.
- *Liikuntapalvelut seuraavat säännöllisesti kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta mm. liikuntaseurojen jäsenmäärän, kansalaisopiston liikuntakurssien osallistujamäärän ja liikuntasalien käyttöasteen perusteella. Lisäksi liikuntapalvelut arvioivat toiminnan vaikuttavuutta Move!-testien ja koulu-terveyskyselyn tuloksien perusteella. Toimintaa verrataan myös hyvinvointikertomuksen arvi-oon liikunta-aktiivisuudesta. Mikäli toiminnan vaikuttavuudessa huomataan negatiivista muu-tosta, pyritään toimintaa muuttamaan. Toimenpiteitä arvioidaan ja suunnitellaan yhdessä hyvin-vointikoordinaattorin, liikuntakoordinaattorin ja muiden alan asiantuntijoiden kanssa. Yksityis-kohtaista suunnittelua tehdään työyhteisön palaverissa ja työnjohdollisin ohjeiden kautta.*
- *Liikuntapalveluiden perustavoitteet luodaan kuntastrategian ja talousarvion kautta sekä toimi-alaohjelmassa. Liikuntapalvelut on osa sivistyksen toimialaa. Liikuntapalvelut on suunnitellut omaa toimintaansa kuntastrategian ja sivistyksen toimialaohjelman mukaan. Toimialaohjelmaan on kirjattu mm. kehitämme harrastamisen mahdollisuuksia niin, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi vähintään yksi mielekäs harrastus. Parannamme harrastusten saavutettavuutta ja tarjontaa yhdessä kolmannen sektorin kanssa, tarjoamme monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja tuemme kolmannen sektorin toimintaa, järjestämme vapaa-aikapalveluita sekä harrastusmahdollisuuksia koko kunnan alueella yhdessä kyläyhdistysten kanssa.*
- *Liikuntapaikkoja koskien valtuuston käsittelyyn tulee marraskuussa 2023 liikuntapaikkasuunni-telma. Tällä suunnitelmalla kuvataan nykytilannetta ja tuodaan esiin lyhyen sekä pidemmän täh-täimen suunnitelmat liikuntapaikkarakentamisesta.*

- *Sotkamon kunnassa toimii hyvinvointijaosto, jonka tehtävä on valmistella ja tarvittaessa tarkemmin linjata mm. kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Jaosto omalta osaltaan myös varmistaa toimintojen toteutumista ja seuraa tuloksia sekä toteumia hyvinvoinnin osalta. Kuntaan on myös palkattu hyvinvointikoordinaattori. Hänen tehtävänä on koordinoida toimintaa ja yhteistyötä hyvinvointiin liittyvissä asioissa kunnan organisaation sisällä ja yhteistyötahojen kesken. Hyvinvoinnin edistäminen edellyttää eri hallinnonalojen ja yhteistyötahojen välistä yhteistyötä. Kunnassa toimii poikkihallinnollisia työryhmiä, kuten hyte-työryhmä ja nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jotka vastaavat yhdessä hyvinvoinnin edistämisestä. Kootusti tutkimustuloksia hyvinvoinnista saadaks esimerkiksi hyvinvointikertomuksesta ja kouluterveyskyselyistä. Lainsäädäntö velvoittaa kuntaa ja hyvinvointialuetta neuvottelemaan vähintään kerran vuodessa keskenään sekä muiden toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.*

2.3 Yleinen kunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa teknisen toimialalta tarkasteltaviksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Työntekijöiden eläköityminen ja työvoiman saatavuus aiheuttavat edelleen haasteita vuosiksi eteenpäin. Ongelma on valtakunnallinen. Nostamme tämän huomion jälleen esille edellisen arviointikertomuksen tavoin. Kuinka tulevaisuuden resurssihaasteet takalataan?
- Hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen ja varhainen rekrytointi on toteutunut ympäristö- ja teknisellä toimialalla hyvin. Olisiko tällainen käytäntö kannattavaa ottaa käyttöön muillekin toimialoille?
- Tarkastuslautakunta haluaa edelleen huomauttaa, että kuntatavoitteiden arviointi on haastavaa ilman vertailukuja. Kuinka kunta aikoo parantaa tavoitteiden mitattavuutta?

Kunnanhallituksen vastine

- Toteuttamalla toimialaohjelmaan valittuja henkilöstöhallinnon kehittämiskohteiden parantamisen ja vahvuuksien vahvistamisen toimenpiteitä.
- *Käytäntöä on laajennettu mahdollisuuksien mukaan kaikille toimialoille*
- *Kiinnittämällä tavoitteiden määrittelyssä huomiota Kuntaliiton ohjeistuksiin, tavoitteiden konkreettisuuteen, selkeyteen, mitattavuuteen ja tiedon saatavuuteen. Tavoitteiden tulee toteuttaa*

Kuntastrategiaa ja muita hyväksytyjä ohjelmia, vertailutietoa muodostuu lisää toimikauden edessä. Perehdyttämällä ja kouluttamalla vastuuhenkilöitä.

3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT VUODESTA 2023

3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen toimialoittain

Kunnan eri toimialoille laaditaan vuosittain talousarviossa esitettävät toiminnalliset tavoitteet, jotka pohjaavat kuntastrategiaan. Tässä osiossa on tarkasteltu näiden tavoitteiden toteutumista vuoden 2023 osalta. Tarkastuslautakunta on keskittynyt nimenomaan tavoitteeseen liitetyn toimenpiteen toteutumisen arviointiin.

Kunkin tavoitteen kohdalla on esitetty nuolin arvio tavoitteiden saavuttamisesta: vihreä nuoli merkitsee tavoitteen toteutumista, keltainen osittaista toteutumista ja punainen nuoli toteutumaton tavoitetta. Tavoite, jonka toteutumista ei ole kyetty arvioimaan on merkitty harmaalla viivalla. Esitystapa on kuvattu alla olevassa taulukossa. Lisäksi tarkastuslautakunta on laatinut useita kirjallisia huomioita tavoitteisiin liittyen. Kunkin toimialakohtaisen osion alussa on yhteenveto tavoitteiden tilanteesta piirakka-diagrammina.

Tavoite toteutunut	
Tavoite toteutunut osittain	
Tavoite ei toteutunut	
Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida	

3.2 Kuntatalous

Sotkamon kunnan talous ei toteutunut vuonna 2023 suunnitelmien mukaisesti. Vuoden tulos jäi lopulta n. 7,1 miljoonaa euroa alijäämäiseksi ja tähän vaikuttivat useat eri tekijät. Ostopalvelut ja henkilöstökulut toteutuivat ennakoitua suurempina. Henkilöstökulujen nousua selittävät palkankorotukset, henkilötarpeen kasvu opetuksessa sekä alkaneet hankkeet. Kainuun sote-kuntayhtymän kuluja maksettiin vuonna 2023 vielä 0,6 miljoonan euron verran ja lainakulut nousivat korkeiden korkojen vuoksi miljoona euroa alkuperäisestä arviosta. Valtionosuudet jäivät 1,8 miljoonaa talousarviota pienemmiksi ja sijoitusten ja osinkojen arvon osalta vaje oli 1,3 miljoonaa euroa. Lainakanta asukasta kohden kasvoi reiluun 4000 euroon ja oli näin maan keskiarvoa korkeampi. Tytäryhtiöillä ei ollut merkittävää vaikutusta kunnan alijäämään.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kunnan heikentyneestä taloustilanteesta. Tarkastuslautakunta toteaa, että jatkuva, ajantasainen viestintä talouden tilanteesta kuntapäätäjille toimialakohaisesti on hyvin tärkeää. Yleinen taloustilanne on vuonna 2023 ollut haastava ja tällaisessa tilanteessa talouden muutoksiin on hyvä reagoida nopeasti. Tarkastuslautakunnalle kuntatalouden 2023 kokonaiskuva selkiytyi keväällä 2024 verrattain myöhäisessä vaiheessa.

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa taloudesta tarkasteltavaksi seuraavan huomion, johon pyydämme kommenttia:

- Tarkastuslautakunta suosittaa, että talouden raportointi ja päätäjille suunnattu talousviestintä olisi jatkuvaa ja ajantasaista. On hyvä viestiä myös siitä, kuinka talouden ylläpitäviin tilanteisiin aiotaan reagoida ja millaisella aikataululla tämä tehdään. Lautakunta suosittelee myös, että talousarviomuutokset tuodaan kunnanvaltuuston käsiteltäviksi niin varhain kuin mahdollista.

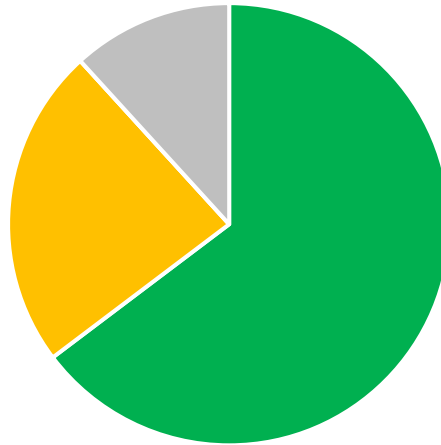
3.3 Hallinnon toimiala

Hallinnon toimiala sisältää vaalien, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, elinkeinopalvelujen, henkilöstön, lomatoimen ja maataloustoimen kokonaisuudet. Vastuhenkilöt ovat kunnanjohtaja, talousjohtaja sekä hallinto- ja henkilöstöjohtaja.

Talousarvion 2023 toiminnalliset tavoitteet laadittiin Sotkamon kuntastrategian 2025, toimialaohjelman, työllisyysohjelman, elinvoimaohjelman ja digitiekartan tavoitteiden pohjalta. Toimiala on kehittänyt toimintojaan ja arvioinut riskejä. Talouden osalta toimintatuottoja saatiin 764 000 euroa talousarviossa arvioitua vähemmän ja toimintakulut olivat noin 10 000 euroa talousarviota pienemmät. Toimintatuotoissa maan myynnistä saadut tulot toteutuivat arvioitua pienempinä ollen 70 000 euroa.

Hallinnon toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

■ Toteutunut ■ Osittain toteutunut ■ Ei toteutunut ■ Ei voida arvioida

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
Tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintamalli on käytössä Mittari: Tiedonhallintamalli käytössä		Toteutunut
Työnantajakuva paranee ja rekrytoinnit onnistuvat Mittari: Kartoitus toteutettu, perehdytysaineisto intranetissä ja hakijamäärää avoimiin tehtäviin kasvaa		Hakijamäärä avoimiin tehtäviin ei ole kasvanut.
Lapsivaikutusten arviointi on otettu käyttöön Mittari: Arviointiohjeet laadittu ja lapsivaikutusten arviointia tehdään		Ohjeistus on toteutettu ja lapsivaikutusten arviointi on tehty Leivolanlahden asuinalueen suunnitelmasta sekä A2-kielestä.
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus edistyy suunnitelmallisesti Mittari: Suunnitelma laadittu ja sitä toteutetaan		Ohjeita on päivitetty, mutta käytäntöön vieminen on yhä kesken.

<p>Kaikkien ikäluokkien ehkäisevällä päihdetyöllä on suunnitelmalliset rakenteet Mittari: Suunnitelma laadittu ja sitä toteutetaan</p>		<p>Toteutunut</p>
<p>Työttömien määrä vähenee kaikissa ikäluokissa Mittari: Työttömyysaste, virta yli 3kk työttömyyteen, kuntakokeilun kohderyhmän aktivointiaste kasvaa, työmarkkinatuen maksuosuus.</p>		<p>Työttömyysaste on laskenut edellisestä vuodesta 0,1% ja työmarkkinatuen maksuosuus laski kolmanneksen.</p>
<p>Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti Mittari: Kerätään palautetta osallistumisesta</p>		<p>Osallistamisen mahdollisuuksia on kasvatettu kunnan verkkosivujen uudistuksessa, mutta osa kuntalaisten aktivointityöstä on jäänyt vuoteen 2024.</p>
<p>SotKatin tunnettavuus ja käyttäjämäärä on kasvanut Mittari: Käyttäjämäärä kasvaa</p>		<p>Toteutunut</p>
<p>Kunta tarjoaa mahdollisuuksia työllistymistä edistäviin palveluihin eri toimialoilla. Mittari: Palautekyselyn tulokset, toimintakeskuksen osalta, seurataan työllistymistä edistävien palveluiden piirissä olevien määrää kunnan henkilöstömäärästä.</p>		<p>Toteutunut</p>
<p>Yritysten toimintaedellytysten tukeminen sekä uusien yritysten sijoittumisen edistäminen kunnan alueelle, kunnan asukasluvun vahvistaminen Mittari: Myydyt/vuokratut tontit, yritysten määrän kasvu, kunnan asukasmäärän kehitys, Etenijä-palvelusetelipäätösten määrä, yritystaapaamisten järjestäminen säännöllisesti</p>		<p>Koko 2020-luvun ajan yritysten määrän kehitys on ollut hyvä, mutta edellisvuoteen verrattuna yritysten määrä kasvoi vähemmän. Omakotitalotontteja myytiin huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2022 (18 kpl vuonna 2022, 1 kpl vuonna 2023), mutta tilanteeseen lienee vaikuttanut myös rakennusalan vaikea tilanne sekä yleiset talousnäkyvät. Asukasmäärä kääntyi laskuun.</p>
<p>Vahva ja monipuolistunut elinkeinotoiminta Mittari: Käynnissä olevien hankkeiden määrä kasvaa.</p>		<p>Hankkeiden tarkkaa lukumäärää tai lukumäärän kasvua ei ole ilmoitettu.</p>

<p>Sotkamon kunnan terveen talouden kantokyvyn varmistaminen tulevina vuosina Mittari: Talouden tasapainottamis- ja kehittämisohjelman tulokset vuodelta 2023</p>		<p>Tasapainottamis- ja kehittämisohjelma on toteutunut suunnitelman mukaan.</p>
<p>Henkilöstön työhyvinvointi parane. Mittari: Työhyvinvointikysely toteutetaan ja toteutetaan kyselyssä nousseita kehitystoimenpiteitä</p>		<p>Toteutunut, mutta työhyvinvointikyselyn vastausprosentti on huomattavan alhainen (alle 50%) ja kehityskeskusteluita ei ole käyty riittävästi uudella sähköisellä alustalla.</p>
<p>Työkykyjohtaminen on vaikuttavaa ja sitä tehdään aktiivisessa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Mittari: Toteutuneiden esihenkilösoittojen ja työterveyshuollon neuvotteluiden määrä kasvaa. Koulutukseen osallistujien määrä on vähintään 60 %:a kohderyhmästä.</p>		<p>Koulutukseen osallistunut 70% esihenkilöstöstä.</p>
<p>Yritysyhteistyön lisääminen, hankinnoilla työllistämistä edistetään kunnassa, opinnollistaminen juurtuu osaksi työllisyyspalveluita Mittari: Työnantajakäyntien määrä, työllistämisehto hankinnassa toteutettu, opinnollistaminen juurrutettu</p>		<p>Toteutunut</p>
<p>Yritysten toimintaedellytysten tukeminen Mittari: Aktiivitalan palvelusetelien määrä</p>		<p>Yksi palveluseteli oli haettu ja myönnetty, toivomme määrän lisääntyvän tulevaisuudessa.</p>
<p>Viihtyisät asuin ympäristöt Mittari: Tuettujen tapahtumien ja toimintojen määrä kasvaa</p>		<p>Tuettuja tapahtumia toteutettiin seitsemän, mutta vertailukohde määrän kasvulle puuttuu.</p>

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hallinnon toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme vastausta:

- Henkilöstön kehityskeskusteluiden vähäinen lukumäärä herättää edelleen huolta. **Tarkastuslautakunta kysyy:** kuinka varmistetaan jatkossa, että koko henkilöstön kehityskeskustelut on käyty 1-2 vuoden välein, ja keskusteluja varten hyödynnettävä sähköinen alusta otetaan laajasti käyttöön?
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunnan sisäisen viestinnän toimivuuteen ja viestinnän yhdenvertaisuuden toteutumiseen kiinnitettäisiin huomiota. Tiedon on oltava helposti saavutettavaa kaikille työntekijöille.

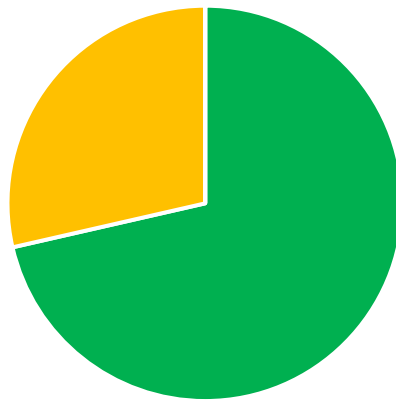
3.4 Sivistyksen toimiala

Sivistyksen toimiala sisältää yleishallinnon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, lukion, Vuokatti-Ruka Olympiavalmennuskeskuksen, liikuntapalvelut, kansalaisopiston, taiteen perusopetuksen, kirjaston, kulttuuri- ja musiikkiopistotoiminnan, museotoimen sekä nuorisotoimen toiminnan. Toimialan vastuhenkilö on sivistysjohtaja.

Sivistyksen toimialan kulut toteutuivat ennakoitua suurempina. Tämä näkyi erityisesti henkilöstökuuluissa ja palvelujen ostoissa. Kontinjoen päiväkoti valmistui vuonna 2023. Tenetin koulun ja lukiokirjaston suunnitelmat siirtyivät käytäntöön toimintojen suunnittelussa ja rakentamisessa. Kulttuuritarjonta on säilynyt aktiivisena ja monipuolisena, ja jatkossa on tärkeää huomioida myös yhteistyö paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Kuntalaisten kannalta positiivista oli lisäksi kansalaisopiston toiminnan laajentuminen ympärivuotiseksi.

Sivistyksen toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

■ Toteutunut ■ Osittain toteutunut ■ Ei toteutunut ■ Ei voida arvioida

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
<p>Edistetään Lapsiystävällinen kunta -mallin toimintasuunnitelman toteuttamista toimialan yksiköissä (viisi tavoitetta).</p> <p>Mittari: Koulutusten ja osallistujien määrät, väh. 80% henkilökunnasta; asiakirjat on päivitetty. Osallisuuden liittyvät toimenpiteet, tapahtumat, määrät ja osallistujat. Arviointi Lyk-mallin mukaisesti.</p>		Toteutunut
<p>Sivistyksen toimiala kokonaisuudessaan tukee erinomaista koulupolkuja varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle omalla osaamisellaan</p> <p>Mittari: Hanketulokset, viestinnän kanavien määrät ja hyvinvointitulokset, digiosaamisen koulutukset. Yrittäjyyskasvatuspolku on kirjallisessa muodossa.</p>		Hankkeita on ollut useita, mutta niiden lukumäärää ja tuloksia ei ole eritelty tarkemmin.
<p>Jatketaan oppivelvollisuuden laajentamisen toimenpiteiden kehittämistä ja kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista valtakunnallisten lakien, säädösten ja ohjeiden mukaan.</p> <p>Mittari: Tehostettua opinto-ohjausta saaneiden oppilaiden määrä yläkoulussa. 9. luokan päättäneistä oppilaista toisen asteen opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä on 100%. Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on päivitetty saatujen kokemusten pohjalta.</p>		Toisen asteen opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä oli 99%. Tehostetun opinto-ohjauksen määrä on kasvanut.
<p>Kehitetään nuorisotyön toimintaa</p> <p>Mittari: Palveluiden määrät ja ajankohdat; nuvan ja oppilaskuntien tapahtumien ja kokouksien määrät; osallistujamäärät.</p>		Toiminta on ollut aktiivista.

<p>Vahvistetaan toimialan kulttuuritoimintaa edelleen.</p> <p>Mittari: Kopsin arvioinnin tulokset: kops on toteutunut vakassa ja kaikilla kouluilla. Kulttuuriohjelma ja vuosikello on valmis ja hyväksytty lautakunnassa. Juhlavuoden tapahtumista vähintään kolme siirtyy vuosittaisiksi. Taidehankkeen tavoitteet ovat toteutuneet kyllä.</p>		<p>Kulttuuritapahtumien määrä on kehittynyt tavoitetta paremmin.</p>
<p>Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen</p> <p>Mittari: Suunnitelma on valmis ja hyväksytty lautakunnassa. Haetaan väh. yksi uusi hanke. Osallistutaan Isny-ystävyyuskuntatapahtumaan ja kansainvälinen hallinnon harjoittaja tutustuu toimintaan sivistyksen toimialalla.</p>		<p>Kansainvälistymisen osalta on tehty hyvää yhteistyötä, mutta kansainvälisyysuunnitelma on vielä kesken.</p>
<p>Otamme käyttöön osallistuvan budjetoinnin nuorille.</p> <p>Mittari: Ohjeet ja kysely on valmiina. Osallistuvan budjetoinnin kohteet on valittu ja ne ovat toimenpiteissä v. 2024.</p>		<p>Toteutunut keväällä 2024.</p>

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa sivistyksen toimialalta tarkasteltavaksi seuraavan huomion, johon pyydämme kommenttia:

- Tarkastuslautakunta suosittaa, että kulttuuritarjonnassa huomioidaan monenlaiset kohdeyleisöt vauvasta vaariin. Tarjonnan on hyvä olla mahdollisimman helposti lähestyttävää sekä esteetöntä. Myös kuntalaisia aktivoiville, osallistaville kulttuuritapahtumille on kysyntää.

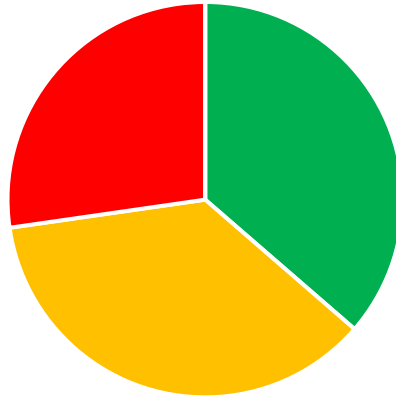
3.5 Ympäristö- ja tekninen toimiala

Ympäristö- ja tekninen toimiala vastaa kunnallisteknisistä palveluista, liikennealueista, tilapalveluista, ateria- ja puhtaanapitopalveluista, ympäristöpalveluista sekä vesi- ja viemärihuollosta. Palvelut tuotetaan itse, yhteistoiminnassa lähikuntien kanssa tai ostopalveluina. Vastuuhenkilönä toimii tekninen johtaja.

Ympäristö- ja teknisen toimialan talous toteutui pitkälti suunnitelmien mukaan ja toimialan tulosta voidaan pitää hyvänä. Suuret tulevaisuuden investoinnit, Tenetin yläkoulun rakentaminen sekä lukiokirjastohanke, käynnistyivät. Ympäristöterveyspalveluissa kohdattiin haasteita uuden henkilöstön rekrytoinnissa.

Ympäristö- ja teknisen toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

■ Toteutunut ■ Osittain toteutunut ■ Ei toteutunut ■ Ei voida arvioida

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
Organisaatio-muutokset toimiala-ohjelman ja strategian mukaan Mittari: Muutokset täytäntöön täysimääräisesti 2023	➡	Toteutunut osittain
Katuvalaistuksen uusiminen Led-tekniikkaan Mittari: Led-valaistuksen kattavuus 100% katuverkosta	➡	Toteutunut
Hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen Mittari: Riittävän varhaiset rekrytoinnit (vähintään 6 kk ennen eläköitymistä).	➡	Toteutunut, mutta ei ole mahdollista toteuttaa kaikissa rekrytoinneissa.
Etäluettavien vesimittareiden uusiminen Mittari: Etäluettavien vesimittareiden kattavuus käyttöpaikoista 100%	➡	Toteutunut osittain
Rakennusrekisterin tarkastaminen Mittari: Tarkastuksen kattavuus 30% kaikista kiinteistöistä	➡	Toteutunut

Viimeisistä öljylämmityksistä (2 kpl) luopuminen Mittari: Öljylämmitysten määrä 0% kiinteistökannasta		Hankkeet siirretty vuodelle 2024.
Aurinkoenergian hyödyntäminen Mittari: Selvityksen kattavuus 100% kunnan suoraan omistamista kiinteistöistä		Osa selvityksestä aloitettu.
Ympäristönsuojelumääräysten uudistaminen Mittari: Uudistaminen tehty 2023		Työ on aloitettu, mutta päätöksenteko toteutuu myöhemmin.
Rakennusjärjestyksen päivittäminen Mittari: Rakennusjärjestys päivitetty 2023		Päivitys odottaa valtakunnallisia uudistuksia.
Hiukan alueen kehittäminen Mittari: Valmis suunnitelma 2023		Ei toteutunut
Ruokahävikin hyödyntämisen edistäminen Mittari: Valmis suunnitelma 2023		Toteutunut

3.6 Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

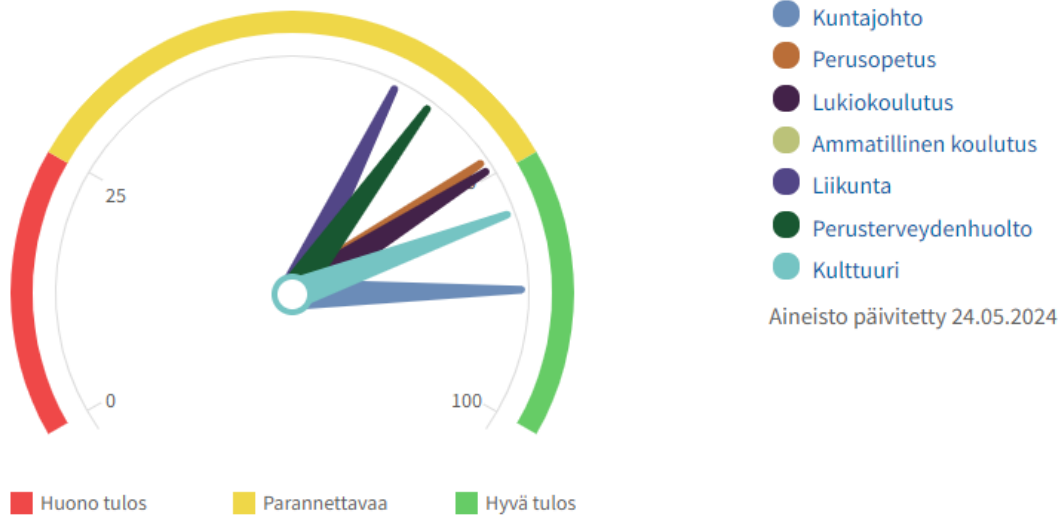
Kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtui kehitystä molempiin suuntiin. Osa positiivista kehitystä on ollut Sotkamon hyväksyminen Terve Kunta -verkostoon, joka tukee kuntia niiden terveyttä ja hyvinvointia edistävässä työssä. Sotkamon HYTE-kertoimen (hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa) arvo nousi. Vuonna 2023 työttömien osuus vähentyi. Kouluterveyskyselyssä yhä useampi lapsi tai nuori ilmoitti osallistuvansa koulun asioiden suunnitteluun. Yläkoululaiset syövät yhä useammin aamupalan arkiamuisin ja lukiolaisten mielenterveys on kehittynyt hyvään suuntaan. Väkivallan, tupakoinnin, sähkötupakoinnin ja nuuskan käyttö on vähentynyt.

Hyvinvointi herättää myös huolta. Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet erityisesti tyttöjen keskuudessa. Tytöt käyttävät myös aiempaa enemmän alkoholia ja tupakkaa, ja moni tytöistä ei liiku tarpeeksi. Move!-mittauksissa on saatu heikkoja tuloksia ja nämä ovat yleisempiä pojilla. Lukiossa oppilaitoksen fyysiset työolot huolestuttavat. Lapsen ja nuoret kokevat myös nettiriippuvuutta. Koulukiusaamista kokeneiden määrä on lisääntynyt ala- ja yläkoulussa.

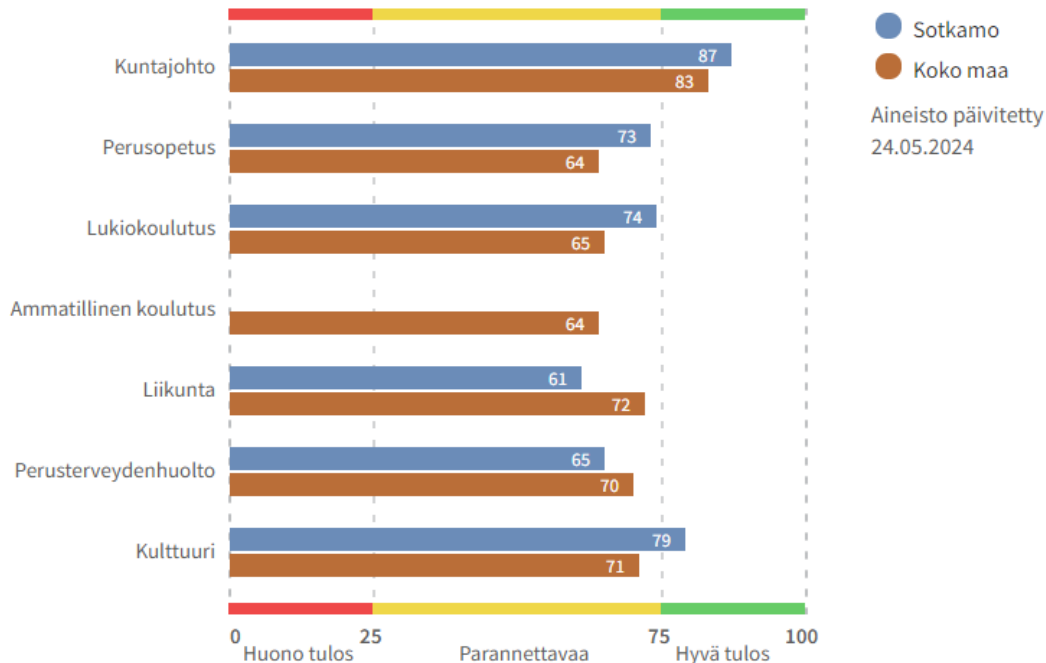
Tarkastuslautakunta toteaa, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin kasvattamiseen sekä pahoinvoinnin ennaltaehkäisyyn on yhä kiinnitettävä Sotkamossa huomiota. Työtä on tehtävä aktiivisesti yhdessä kuntalaisten ja hyvinvointialueen kanssa. Myös perheiden tarvitsema tuki on osa lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tarkastuslautakunta on katsastanut myös THL:n TEAviisarin, joka kuvaa kuntien toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi palvelussa teaviisari.fi. THL hankkii palvelun datan kyselyillä, jotka on suunnattu toimialasta vastaaville viranhaltijoille, ja tietoja myös täydennetään tilastoilla. Ohessa on esitetty ja lyhyesti myös analysointi TEAviisarin tuloksia Sotkamon kunnan toimintaan liittyen. Vertailua on tehty koko maan keskiarvoon.

Kaikki sektorit : Sotkamo 2023

Kaikki sektorit : 2023

Vuonna 2023 aiempaa vuotta paremmin kokonaistarkastelussa menestyivät kuntajohto ja perusopetus. Mittariin uutena sektorina mukaan ilmestyi myös kulttuuri, josta ei aiemmin ollut tietoa saatavilla. Kulttuuri saavutti välittömästi hyvän tuloksen. TEAviisarin mukaan liikunnassa, perusterveydenhuollossa ja perusopetuksessa on parannettavaa. Sotkamo menestyy suhteellisen hyvin, kun kaikkia sektoreita verrataan maan keskiarvoon.

Yksityiskohtaisemmasta tarkastelusta ilmenee, että kuntajohto saavuttaa täydet pisteet johtamisessa, seurannassa ja osallisuudessa. Perusopetuksessa korostuu myöskin hyvä johtaminen, mutta heikoimman arvosanan saakin seuranta. Lukiokoulutuksessa osallisuus on huippua ja eniten kehitettävää löytyy johtamisesta. Liikunnan kohdalla tulosta laskee erityisesti heikko seuranta ja sitoutuminen, mutta osallisuus saavuttaa täydet pisteet. Perusterveydenhuollon ja kulttuurin suurin haaste on myöskin seuranta. Kulttuurissa osallisuus ja muut ydintoiminnat ovat hyvin vahvoja.

3.7 Yleisiä huomioita ja kiitoksia kunnan toiminnasta

Tarkastuslautakunta nostaa esille myös yleisesti kunnan toimintaan liittyviä asioita, jotka eivät ole välttämättä suoraan kytköksissä toiminnallisiin tavoitteisiin. Lautakunta haluaa kiittää Sotkamon kuntaa myös onnistumisista.

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa yleisesti kunnan toiminnasta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kommenttia:

- Tarkastuslautakunta suosittaa, että Sotkamon kunnan erilaisten hankkeiden tuloksia sekä niiden mahdollisesti tuottamia hyötyjä tuotaisiin jatkossa selkeämmin ja koostummin esille.
- Sotkamossa on paljon ulkomailta saapuneita asukkaita. Tarkastuslautakunta suosittaa, että maahanmuuttajille luodaan hyvät mahdollisuudet kotoutua kuntaan ja osaksi paikallista yhteisöä. Maahanmuuttajille on hyvä tarjota informaatiota, opastusta ja viestintää eri kielillä.

Tarkastuslautakunta kiittää kuntaa ja sen kaikkia työntekijöitä vuodesta 2023. Sotkamossa tapahtui paljon hyviä asioita. Kuntastrategian mukaisesti on jatkettu järjestelmällistä työtä kohti Unicefin Lapsiystävällinen Kunta -mallia. Kuntamarkkinointi on ollut uudenlaista ja näkyvää, ja kulttuuritarjonta on säilynyt aktiivisena ja monipuolisena. Palkkahallinnon siirtäminen osaksi omaa toimintaa on ollut hyvä päätös. Kunta on panostanut myös asuntotuotantoon Kiinteistö Oy Sotkanpesän kautta, mikä on tärkeää kunnan kehityksen ja kasvun näkökulmasta. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteet on otettu käyttöön hallinnon toimialalla ja ympäristö- ja teknisellä toimialalla. Sotkamo valittiin jälleen Kainuun Vuoden Elinvoimakunnaksi.

Sotkamon kunnan imago ja halu kehittyä ovat poikkeuksellisia Kainuun ja pohjoisen Suomen alueella. Kunnalla on edelleen hyvä maine ja Sotkamo on haluttu asuinpaikka sekä monen yrityksen koti. Nämä saavutukset ovat pitkäjänteisen ja kaukokatseisen työn tulosta. Kiitos myös siis päättäjille rohkeudesta ja uskosta tulevaisuuteen.

Sotkamossa 10. kesäkuuta 2024

Tarkastuslautakunta

Sähköiset allekirjoitukset

Kaisu Rimpiläinen

puheenjohtaja

Yrjö Sorvari

varapuheenjohtaja

Sari Alakurtti

jäsen

Ari Korhonen

jäsen

Merja Korhonen

jäsen

Anssi Rautio

jäsen

Tuula Rossi-Määttä

jäsen

